

V. b. b.

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26/I.
Pokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26/I.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: K 10.000

Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.

Posamezna številka 1000 kron

Leto IV.

Dunaj, 24. decembra 1924.

Št. 52.

Srečno Novo leto vsem čitateljem in naročnikom!

ne samo v imenu domovine, to terjamo prav posebno v imenu božjem, v imenu krščanstva, in si ne pomišljamo reči: To, kar mnogi Nemci

pa da delamo drug proti drugemu. Ne pomišljamo si reči: To, kar mnogi koroški Slovenci danes delajo (ko pljujejo v obraz lastni sloven-), je nemoralno, je greh.“

Stano Kosovel:

Sveća noć.

Božič gre na belem konju,
v rokah nosi jelovino,
v jaslih drobno božje dete.

Kaj pri nas bo s konjem belim,
kaj z dišečo jelovino,
kaj z otrokom siromašnim?

Belca v črni svet požene,
v vsako mesto, v slednje selo —
sneg zamete nam deželo.

Z jelovino v hiše stopi;
srca zveže, duše spravi,
da bo mir ljudem v nižavi.

Dete v jaslicah ostavi,
da doraste za življenje,
za življenje, za trpljenje
in za naše odrešenje.

Ksaver Meško:

Koroški prazniki.*

Kakor osirotelemu in zapuščenemu otroku po materi se mi čestokrat stoži po Koroški. Po tisti Koroški mislim, ki smo živeli v njej nekdanj. ko smo pač trpeli krivice dan na dan in smo se dan za dnevom borili in bili za najnavadnejše pravice, a borili se s toplim idealizmom in z neumrljivim, dan za dnevom se nanovo oživljajočim upanjem v srcu: če ne zmagamo danes, zmagamo jutri, če jutri ne, čez leto, čez dve, po desetih letih.

Bili so vroči, a lepi dnevi v tisti bajni deželi molčecih, resnih gora in poezije polnih jezer. Kako se mi ne bi tožilo po krasoviti deželi, kako ne po letih, v njej preživelih!

* Iz knjige „Listki“, Ljubljana, Zvezna tiskarna, z dovoljenjem pisateljevim.

Nikoli pa se mi ne toži po nji tako silno, tako bolno kakor o praznikih. S sladkostjo in bolestjo preživljam ob teh spet dneve in praznike, prežite v Koroški pred desetimi, dvajsetimi leti.

Kako mi vprede srce v svojo mehko koprno spomin na praznik vseh svetnikov in vernih duš dan, ki imajo povsod svojo čarobno, mehko-turobno poezijo, v Koroški pa še nekako povsem samolastno, še lepšo kakor drugod. Gledam v duhu spet tisto dolgo vrsto siromakov, sedečih pred župniščem v slikovitem planinskem Št. Danielu. Kadar smo v cerkvi in na grobovih opravili in sem opomnil vse, ki imajo mamon tega sveta, naj odkupljajo duše svojih rajnih in lastne duše iz trpljenje v vicalih z miloščino, pristopijo postavni, resni gospodarji, gospodinje še s solzami v očeh k čakajočim ubožkom in jim dele „hlebčke za verne duše“, ki so jih v velikih jerbasih prinesle dekle.

Ali vsi svetniki in vernih duš dan na Zili. Do večernega mraka na vseh svetih dan, skoro do poldneva na vernih duš dan so trajala tam opravila za rajne. Na vsakem posameznem grobu je bilo treba moliti; na nekaterih po štirih, pet, več očenašev. Nisem vedel, kam bi se naj obrnil najprej, komu naj bi ustregel prej, ko so pa vsi težko čakali, ko se je vsem mudilo domov. Vsem bi rad storil po volji, ko bi vsem mogel; saj je bilo grobišče vse črno žalujočih vernikov, od zida do zida, od zida do cerkve.

Hudo je bilo katero leto. Kakor bi ga molitev dražila k besnemu srdu, je divjal in bril marsikdaj ob teh dneh čez tisto vzvišeno plan nad Zilo in Dravo veter; a dež je bil, da so škripali in se šibili dežniki od vetra in dežja. Pa smo vztrajali, molili in grobove kropili noter do mraka. Ljudstvo je hotelo tako — Bogu hvala —, da je — mi duhovniki smo bili služabniki ljudstva; na Koroškem morda bolj nego kjerkoli; služabniki v ljubezni.

Božični prazniki, prazniki najmehkejše, najskrivnostnejše, najsladše poezije... Lepota in sladkost so bili že v bogoslovju, kjer so nam jih očetje jezuiti, možje širokega obzorja, sreč-

Nova veljava.

lni skupščini je bila predložena osnova o upeljavi šilingove veljave. Sprezakona znači smrt za krono, ki je bila veljavi že 31 let. Na njeno mesto priki predstavlja vrednost 10.000 K. Ker tvar ne da izvesti na en dan, — ljudtora na to polagoma navaditi — prednutek zakona, da začne s 1. januarz vpeljavo šilingove veljave država i uradi, ki bodo morali počenši s tem iti vse denarne transakcije v tej veljaco denarne tožbe. Zasebnikom se preosta volja, da ali vodijo svoje knjige ali šilingih. Tako je dana možnost, da na novo veljavo lahko navadi; šele bodo zasebniki prisiljeni, voditi svoje šilingih.

n dovoljuje dalje vladi kovanje zlatih i se imajo glasiti na 100 in 25 šilingov, ov zlat novce bo tehtal 23,5245 gramov, tindvajestšilingov pa 5,8811 gramov. katerega se bodo novci kovali, bo z 10 odstotki bakra. Število zlatih bo omejeno. Nasproti temu pa si bo ak zasebnik pustil kovati zlatih šilingtor se mu poljubi odnosno kolikor bo a. Mislimo pa, da se na te limanice bo vsedel.

em se s tem zakonom nanovo omejuje e srebrnih novcev. Zakonski osnutek a ne sme biti izdanih več srebrnih šilbt deset na osebo. Novi srebrni šilingi 540 delov srebra in 360 delov bakra, manj srebra kot že v prometu se na. V tem razmerju bodo kovani tudi dvōngi. V zasebnem prometu nihče ne bo vzeti zaenkrat več kot za 50 šilingov.

z Pliberka. Te presnete štalhelme mi miru, zdaj in zdaj sem mislil, da bo k fligar bombe dol. Vlak mi ni dovolj il proti Celovcu. V Celovcu se mi je najhen incident. Jaz namreč nisem pober kolesar, in zaletel sem v en voz, da bolj trdno stal, in talebnil pošteno drugi ulici sem zafural zopet v neko no, ki me je grozno obdelovala radi čim je njen spremljevalec čisto tiho en. Vidiš, Otto! je rekla moja protivnu. Glej, še ene se ne upa reči nazaj, ni kolesar kmetavzarski.

potrpežljivi ste vi, — je dejal ta proti malo se pa vendar zagovarjate, saj i bilo tako hudo!

em! — sem jaz rekel. Njen divni profil njeni razburjenosti bil tako krasen, da Ž ta trenutek začetek moje ljubezni, ki a v srečen zakon. Bicikl bom zagnal spodična, vam pa pri tej priči obljubotobo do smrti! Za božjo voljo, zdaj sta pa oba op meni. Jaz sem v silobranu ludarce nedolžno kolo, ker rajši sem, da je po njem pela palica. Ej, kako bi prav štalhjelma.

Drobiža (štibr in dvojni štibr) se sme izdati na osebo samo za 5 šilingov. Ti novci se ne bodo glasili več na krone, temveč na štibre.

Kakor poročajo listi, namerava Narodna banka takoj po uzakonjenju tega osnutka tiskati nove bankovce, ki se bodo glasili na šilinge. Pravzaprav so že tiskani, samo napisani štetilke še manjkajo. Predvsem se namerava tiskati bankovce po 100, 50, 10 in po potrebi po 500 šilingov. Ako se bodo srebrni novci obnesli, bankovcev po en šiling ne dobimo.

S tem prestane biti krona zakonito plačilno sredstvo.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. Sedaj dobimo vojaško kontrolo, ki bo kontrolirala vojaštvo in železno industrijo, da bi se preveč ne oborožili. — Trgovinska pogajanja z Jugoslavijo so se prekinila na nedoločen čas in je vprašanje, ali se bodo sploh kdaj zaključila. — Brezposelni delajo vladi velike težkoče. Pretekli teden so demonstrirali pred parlamentom in hoteli vdreti s silo v njega, a policija jih je zadržala. Pozneje so sklicali kongres brezposelnih, ki je zahteval od vlade izplačilo posebnih božičnih doklad — zato ker nič ne delajo, naj jim da država nagrado — in stavili ultimatum, ako vlada tega ne stori, v Avstriji ne bo miru. Nekateri so podpore res potrebni, pa veliko je takih, ki nočejo delati ali pa gredo delat kak mesec pred zimo, da vlečejo potem celo zimo podporo. Kdaj pa je že bilo to, da so se oni, ki ne delajo, podpirali. — Socijalisti so že takoj ob sestavi nove vlade protestirali proti vojnemu ministru Vaugoinu, kar pa nič ni izdalo. Ker so začele postopati komisiji za sprejem vojakov, prosilci se bodo stransko, so pričeli soc. z zavlačevanjem proračuna. Krščanski socijalci so odgovorili z obstrukcijo v drunajskem mestnem svetu. Delo ni šlo naprej. Da se izogne brezpravnemu stanju, je vlada predložila proračunske dvanajstine, toda tudi proti tem so napeli vse sile. Pred novim letom pa je treba spraviti pod tsreho še mnogo zakonov. Zato je morala vlada uvesti s socijalisti pogajanja, ki so bila uspešna. Predvsem se jim je dovolilo primerno zastopstvo v komisiji za sprejem vojakov, prosilci se bodo sprejemali po vrsti brez ozira na strankarsko mišljenje, in razne druge manjše zahteve. Socijalisti so pristali na to, da se rešijo v parlamentu proračunske dvanajstine do 31. marca in ostali program izčrpa. Politična kriza traja sedveda dalje ter ustvarja znatne težkoče. — Dr. Zimmermann povdarja, da se še premalo štedi, da je treba štediti še bolj, ker izdatki v proračunu ne stoje v pravem razmerju z dohodki. Uvedena so pogajanja z generalnim komisarjem. —

Avstrija odpravi armado. „Agence Havas“ objavlja brzojavko, ki natančneje razlaga to nameru ter izjavlja, da Avstrija noče nobene vojne. V slučaju vojnih zapletitjav se bo varnost in mir v notranjosti mogel ohraniti s policijo in orožništvom. Avstrija ne potrebuje vojske, ki bi stala več kot dva milijona funtov šterlingov letno. Agence Havas dodaja, da se mora ta namera s stališča finančnega položaja Avstrije prav pristrčno pozdravljati.

Položaj Nemčije. Od okroglo 29 in pol milijona oddanih glasov so dobili republikanci pri zadnjih volitvah dobrih 18.000.000, monarhisti pa 11.500.000 glasov in bo stalo napram 300 poslancem republikanskega mišljenja 193 monarhistov. Izrečno demokratične stranke: centrum, socialisti in demokrati same imajo 14 milijonov glasov; več ali manj demokratične: nemška ljudska stranka, bavarska ljudska stranka in bavarska kmetijska zveza pa blizu 5 milijonov, dočim imajo reakcionarci: nacionalisti in fašisti skupaj 7 milijonov. Komunisti imajo dobra 2 in pol milijona in potem je treba porazdeliti na republikance in monarhiste še razne manjše skupine. Razmerje glasov v državnem zboru bo sledeče: socijalisti 131 poslancev, nacionalci 103, centrum 69, komunisti 45, ljudska stranka 51, narodni socijalisti 14, demokrati 32, bavarska ljudska stranka 19, gospodarska stranka 10 in in kmečka lista 8. — Marksova vlada je odstopila. Ljudska stranka se je zavzemala za vlado meščanske večine, ki bi jo sestavil Stresemann. A ker je centrum proti taki vladi, je bil s sestavo nove vlade poverjen zopet dr. Marks, ki na vladi najbrž sploh nič ne bo spremenil.

Dr. Ninčič v Rimu. Da se rešijo še razna nerešena vprašanja med Jugoslavijo in Italijo, je šel zunanji minister v Rim. Na programu pogovorov je bilo izplačilo obojestranskih dolgov, končna rešitev razmejitve v Sloveniji, izkoriščanje pristanišča na Reki, izplačilo odškodnine za škodo, povzročeno Jugoslovonom v Trstu od strani fašistov in vprašanje znižanja zadranske tarife. Kaj se je sklenilo in kaj je dr. Ninčič dosegel, se ne ve. Govori pa se, da se je pogovor sukal predvsem okrog vprašanja reške luke, kako urediti reški pomorski promet. Pripomniti je še dejstvo, da Italijani Ninčiča proslavljajo. Iz Rima se je odpeljal v Pariz, da se pogovori glede obiska kraljevske dvojice. Pogovarjal se je z Herriotom in izjavil pozneje glede priznanja ruskih sovjetov, da je bil še pred nekaj meseci izrazit zagovornik priznanja sovjetske vlade. V zadnjem času pa je prišel do prepričanja, da je treba priznanje začasno še odgoditi, kajti III. internacionala je javno izjavila, da bo netila nemire in spore v Jugoslaviji. — Jugoslovanska vlada se pogaja z drugimi državami o odpravi vizuma. Italija bo te ugodnosti deležna že ta mesec. — Kandidatne liste se vlagajo in volilni boj postajo vedno ljutejši.

Enotna fronta proti boljševizmu. O poteku zborovanja Društva narodov v Rimu, ki se je končalo pravzaprav brez vsakega rezultata, se piše, da so merodajni gospodje pravi pomen tega zborovanja prikrižili, vendar pa je zelo verjetno, da je bil glavni cilj zborovanja razprava o ruskem vprašanju in da so hoteli v Rimu zvariti enotno fronto proti boljševizmu. Diplomatični krogi smatrajo novi protiboljševiški kurz kot znak za splošno revizijo vseh mednarodnih odnošajev. Mala antanta bo morala medsebojno razmerje držav revidirati. Tudi ruski begunci so se začeli živahno gibati, da zanesejo protiboljševiški kurz tudi v Rusijo, kjer so razmere radi nesoglasja med Trockim in Zinovjevem zelo napete.

iz Roža, Podjune in gor čez Beljak;
Bog naj vas živi do kralja Matjaža,
da naj še dnarcev za kavo, tobak!
Fantje koroški, hej, ven spod klobuka!
Ko prišel nam bo Silvestrov večer,
vsak bolj globoko naj v glažek pokuka!
Pijte na zdravje teh Evinih hčer!
Babice, botri in mladi kaplani,
mežnarji žejni, pripravite se!
Krstov, porok vam več bo kot lani,
kdor vam to pravi, ta nekaj že ve.
Jehtane, jehtane, nekaj sem zabil.
To so trgovci, krčmarji in ti;
te bi najrajše pošteno pograbil,
ko pa me spak za vse žepe drži.
Piko imam tudi na bogatine.
Naj bo tak Rotšild že star ali mlad,
stresa naj včasih za stvar domovine,
kakor treska suh je tiskovni sklad!
Konec naj moje bo te litanije!
Še enkrat srčno pozdravljeni vsi!
Sreča vam vsem kar najlepša naj sije,
narod koroški pa Bog naj živi!

Nova vstaja v Albaniji. Vlada Fan Nolja je pri svojem nastopu dala svojim privržencem velike obljube, kako bo uredila državo ter zadovoljila vse sloje. Te obljube so potolažile tudi njene nasprotnike, pristase Ahmet bega, katerega jen Fan Noli pregnal. Ker pa je ostalo samo pri obljubah in vlada zlasti ni načela agrarnega vprašanja, je nastalo kimalu med prebivalstvom nezadovoljstvo, ki se kaže sedaj v novem uporu, ki je izbruhnil na več krajih države. Vstaja se naglo širi in število upornikov od dne do dne narašča. Glavni vzrok upora je silno nasilje, katerega je izvajala vlada nad opozicijo radi bližajočih se volitev v parlament. Vladne čete so na mnogih krajih zapletene v ostre boje. Vlada je izdala povelje, da se morajo uporniške vasi požagati, živina pa zapleniti. To je upornike še bolj razburilo in njihovo število povečalo. Uporniki so krenili proti Tirani, iz katere je vlada že pobegnila. Uporniki so oboroženi precej dobro; proti njim nastopajo vladne čete, pomnožene s kačaki, ki v Albaniji prezimujejo, in privrženci Bajram Cura, ki je s svojimi številnimi četami, ki razpolagajo s strojnimi in artilerijo, krenil proti upornikom. Spetoma je požgal ob naši meji ležece uporniške vasi. Stanje je vsekakor kritično, ter bodo uporniki gotovo napeli vse moči, da se jim posreči zmago.

DOMAČE NOVICE

Prihodnji številki priložimo poštne položnice.

Državni praznik. Deželna vlada z zvezno upravo nam je poslala z ozirom na omenjeni članek v 48. številki lista popravek in nas naprosila, da popravimo dotični članek v toliko, da je bila dne 12. novembra 1924 razobešana od zore preko celega dneva na fronti okrajnega glavarstva v Velikovcu rudečo-bela-rudeča zastava. (Naš poročevalec ima sedaj besedo. Op. ured.)

Potres. Dne 12. t. m. ob 1/2 5. uri zjutraj se je čutil v Avstriji, Italiji, Jugoslaviji in Nemčiji izredno močan potres od vzhoda proti zapadu, ki se je ponovil večkrat. Središče potresa je bilo v gornji Furlaniji in Karniji. Šklepetala so okna, vrata se odpirala in se premikali predmeti, obešeni na stenah. Ura na stolnici v Lincu je vsled potresa prišla iz ravnotežja in je po potresu kazala za četrte ure nazaj. V nekaterih krajih so se gibale stene in postelje, da so ljudje zbežali iz postelj na prosto. Občutno so prizadete vasi okrog Tolmina, kjer je bilo poleg cerkve več hiš močno poškodovanih. Tudi v Kanalski dolini je poškodovanih več hiš.

Prehranjevalna pristojbina v bolnišnicah zvišana. Deželna vlada razglasa, da se zvišajo s 1. januarjem 1925 pristojbine za prehrano v deželnih bolnišnicah v Celovcu, Beljaku in Volšperku za tretji razred na 42.000 K dnevno in za drugi razred na 80.000 K.

Dohodninski in pridobitni davek za leto 1924. Ministrstvo financ razglasa, da tvori podlago za odmerjenje tega davka davčna enota 12.000 K. Za dohodek od 12 do 30 milijonov znaša davek 1,1 odstotka, od 30 milijonov do 51.600.000 K 2,2 odst., do 72 milijonov 3,3 odst., do 102 milijonov 4 odst. itd. Davek se zniža za 5 odst. za vsako osebo, ki jo mora oskrbovati gospodar odnosno, ki spada k hiši.

Dragi starši! Ako želite videti Vaše otroke zdrave, pridne in poštene — in kdo izmed Vas si tega ne želi? — naredite otroku veselje in naročite zanj njegov list „Mladi junak“, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

Duhovniške vesti. Premeščeni so čgg. Ivan Petrič za provizorja v Galicijo, Ludovik Majrič za provizorja na Djekše, Niko Marktl za provizorja v Slov. Plajberk in Krištof Zebedin za provizorja v Vovbre.

Borovlje. O postopanju naše nemškutarije napram Slovincem je naš list že več kot dosti poročal. Kadarkoli je bilo treba izivat Slovence, brž so bili heimatšucerji v paradi. Tako so šli enkrat razbijat na slov. zborovanje celo v Slovenji Plajberk, dvakrat v Šmarjeto itd. Četudi so se obnašali prav divje, Slovenci so ostali mirni in so se vsemu, kar bi izzvalo kak pretep, izognili. Na shodih tedaj ni bilo nič s pr tepi in vrtni so se morali vedno osramočeni. Spravili so se potem nad slovenske igralce

Nikoli več s piciklom ne grem kam!
Za Novo leto bom pa spet malo zapel:

Konec je, konec je starega leta,
vnovga veselo zafurajmo se;
naj vam ostanejo srca ogreta,
zemljo slovensko to zabite ne!
Znidarji, piskrarji, vsi konkurenti,
coklarji, fajmoštri, dohtarski šmenti,
kmetje in kajžarji, vsi elementi,
Jurej daruje vam svoj kumplant.
Vsem kar od kraja, če koga bom cukal,
voščim iz celega srca jim to:
da b' si vsak veliko še dnarcev nas mukal,
zdravo pa duša in telo naj bo.
Ah, al deklice, vam težko ustrezem.
Težko vam nosim pozdrav iz srca,
če v globočino si srčno posežem,
kolko nazbit'ga je tam že gorja.
Srce zapeto, kolkrat jo zafura
v morju ljubezni, prevdarit ne zna.
Ko je brez upa, me v krčmo zatura,
ko se pa skopa, že zopet divja.
Mati, očetje, slovenska vi straža

pri Cingelcu ter pljuvali na nje in metali na gledalce smrdljive reči. Naši ljudje so ostali tudi to pot mirni, a nemškutarija je odnesla lavorjov venec kulture. Ker Slovenci niso dali nikjer povoda za kak pretep, so se pa spravili sami nad se. V pondeljek zvečer dne 15. t. m. so napovedali tukajšnji velenemci zborovanje v Rosentalerhofu. Govornik bi imel biti Angerer iz Celovca. A glej ga spaka! Boroveljski nac. socialisti so shod razbili s pomočjo kakih 20 hakenkreuzerjev, ki so tudi prišli iz Celovca, da so morali naši velenemci, katerih je bilo osem, pobrati šila in kopita ter nadaljevati zborovanje pod § 2. pri Francetu. Ali to ni narobe svet!? In komaj 14 dni poprej smo jih videli, kako so se peljali skupno „Hand in Hand“ na avtomobilu v Šmarjeto iskat in razbijati slovenske zborovalce in g. Poljanca.

Št. Lipš. (Razno.) 7., 8. in 9. grudna je bila pri nas obnovev misijona. Prav lepo je govoril čg. župnik in poslanec Vinko Poljanec. Ne samo dopoldne, ampak tudi popoldne so bili njegovi govori dobro obiskani. Prav radi so ga ljudje poslušali. Zaradi tega so pa tudi v obilnem številu sprejeli sv. zakramente. Prav zadovoljen je gospod misijonar zapustil Št. Lipš. — Neko nedeljo meseca novembra so rudarji iz kapeljskih gor prišli v gostilno k pd. Škofu in so v pijanosti v gostilniški sobi vse razbili in pobili, da ima gostilničar več milijonov škode. Tega se pa od domačinov noben ni udeležil, kakor drugod govorijo. Za taka nespametna dejanja naši ljudje niso pridobiti, ampak so vsi zbežali, ko so začeli razgrajati.

Tinje. (Desetletnica Marijine družbe.) Na praznik Brezmadežne, dne 8. t. m., je naša Marijina družba praznovala desetletnico svojega obstoja. Slavnost se je pričela ob 1/2 10. uri z Marijino pridigo in slovesno peto sv. mašo s skupnim sv. obhajilom, pri kateri je krasno pel cerkveni pevski zbor pod spretnim vodstvom domačega organista g. Antona Kebra lepe Marijine pesmi. Popoldan ob 2. uri so imeli čg. Luka Ojinger izpred okusno okinčanega družbenega oltarja lep nagovor o češčenju Brezmadežne. Po blagoslovu, ki je sledil nagovoru, je bila slavnostna Akademija v prostiji, katere so se udeležili tudi drugi nedružbeniki. V slavnostnem prostoru je bila z zelenjem okusno okinčana fotografija milostne podobe višarske Matere božje in pred to podobo se je družba zbrala, da proslavi svojo desetletnico. Na sporedu so bile deklamacije, katere so družbenice lepo z navdušenjem prednašale, govor čg. vodnika o zgodovini družbe, njenem začetku in njenem delovanju tekom desetih let. Iz njegove vsebine smo spoznali, koliko milosti, koliko veselja in detinske sreče smo bile deležne potom M. D. Z globoko hvaležnostjo smo se zato spominjali tistih čg. duhovnikov, ki so nam naklonili to srečo z ustanovitvijo M. D. in tudi vseh onih, ki so ji s svojimi govori in delovanjem dali življenje. Zato jim na tem mestu izrekamo prisrčni „Bog povrni!“ Naša vrla predsednica gđc. Ana Tischler, ki je z družbo vred praznovala svoj desetletni jubilej predsednice, je v lepih besedah orisala globok pomen besedi: „Hčerke Marijine smo“ in kako moramo živeti, da bomo tega imena vredne. Za kratek čas se je predstavljala šaljiva, a zelo podučna igrice „Če nimam za greh“. Celu slavnost pa je prepletalo petje Marijinih pesmi. Ob koncu je družba kleče ponovila posvečenje. Kakor vijolica v zatišju živi naša Marijina družba, mala in neznamenita je, a vendar se njeno delovanje opaža povsod. Dal Bog, da njeno deseto slavje privabilo pod njeno okrilje tudi druga dekleta, ki še ne vedo ceniti srečo Marijinega otroka! Marijina družba.

Celovec. († Štefan Wornik.) Na vseh svetih dan smo pokopali v Celovcu talentiranega in predragega gojenca Marijanišča, Štefana Wornika, iz prvega razreda gimnazije, ki je vsled zamujenega pravočasnega trenutka umrl na operaciji slepiča. Bog si je v svoji previdnosti izbral nežno lilijo, Štefana, predno je okusil prevare in bridkosti življenja. Polno goreče ljubezni je bilo njegovo srce do ljube matere, ki jo je prežgodaj zapustil. Dobrega srca in veselega značaja je bil v občevanju s tovariši. Poln navdušenja za duhovniški stan si moral v maju življenja zapustiti Tvoj predragi narod, kateremu naj bi oznanjeval sv. Evangelij v materinem jeziku. Ne bomo Te pozabili. Ti pa

nam izprosi od Boga obilo slovenskih dijakov, ki bodo delovali v Tvojem duhu. Ave anima candida!

DRUŠTVENI VESTNIK

Glinje. (Miklavžev večer.) V nedeljo dne 7. t. m. je priredilo društvo „Slov. diletantov v Borovljah“ pri Cingelcu na Trati „Miklavžev večer“. Na vspredu sta bili dve enodejanski igri in nastop Miklavža. Igri splošno nista ugaljali, kljub temu, da so igralci uloge dobro rešili; le Tone Češarek je pretilo govoril. Zeleni bi za „Miklavžev večer“ resnejših in pripravnejših iger, že radi prisotnosti otrok in nedorastle mladine. Lep in veličasten pa je bil nastop Miklavža. Njegov nagovor, naj bi si vzeli vsi navzoči k srcu. Prinesel je mnogo daril in pri razdelitvi teh spravil marsikatero pa tudi marsikatero s svojim humorističnim in hudomušnim vprašanjem v vidno zadrego, tako da smeha ni bilo ne konca ne kraja. — Bengalčna razsvetljava bi pa res skoraj vse zadušila.

GOSPODARSKI VESTNIK

Poljedelstvo.

(Konec.)

Motorno ralo ima to prednost, da z njim lahko orjemo od zore do mraka. Ker orje brzo, zemljo veliko bolje drobi kakor pa ralo z voli ali konji. Malemu posestniku bi se sicer ne izplačalo, si nabaviti motorno ralo, ker v par dneh bi vse zoral in ralo bi celo leto počivalo. Toraj več skupaj enega ali cela mala vas enega.

Pridemo zopet na točko: Le v združenju se lahko okoristimo z napredkom tehnike.

Spregovorimo pa še malo več o kmetijskem strojarstvu. Ono stoji že na zelo visoki stopinji. Imamo n. pr. žetvene stroje samoveznike. Samoveznik nadomestuje 10 žanjic. Za samoveznik potrebujemo samo enega človeka in par konjev.

Zadruga bi si ga lahko nabavile. Za mlattetv imamo mlattilnice, ki zmlattijo na dan na vagono in vagono žita, da celo na stotine vagonov. Imajo take mlattilnice celo v krajih, kjer je kmečko ljudstvo v izobrazbi daleč za nami. Negospodarsko je, da si pri nas kupuje vsak kmet svojo lastno ali le malo delazmožno mlattilnico. Bi li imele vasi samo po eno ali temvečjo mlattilnico, bi ta stala manj, kakor toliko in toliko malih in imela bi to prednost, da bi izmlattila v par dneh za celo vas. Koliko dela bi si prihranili! Rabili bi manj poslov oziroma nič. Zimo bi lalko porabili za domačo industrijo in s konji bi po zimi lahko šli za zaslužkom.

Kjer imamo električno silo na razpolago, bi se poslužili nje za pogon strojev, drugod pa motorjev.

Na teh par primerih vidimo, da ima naše kmetijstvo še toliko zmožnosti razvoja, da nam ni treba preveč črno gledati v našo bodočnost. Mesto tarnanja oprimimo se raje učenja in premišljevanja, kako si pomagati.

Podajte si vsi kmetje roke za izvedbo skupnih interesov. Naše kmetijstvo bi bilo že lahko na veliko višji stopinji, če bi imeli razvito kmetijsko šolstvo na podlagi materinega jezika in gospodarskih učiteljev, ki bi nas učili umnega kmetijstva in gospodarstva sploh in nas združili v zadruga, kjer bi delali vsi za enega in eden za vse. Brez zadrug pa res ne bomo prišli naprej, ker smo pojedinci prešibki za proizvodbo večjih gospodarskih načrtov. Sosedje, ne pripravajte se za ped zemlje, ki dostikrat ni vredna niti počenega groša! Strnimo se raje skupaj! Celi okoliški naj tvorijo gospodarske enote in stroški za gospodarske stroje bodo manjši in delajmo zajedno.

Le vkup, le vkup uboga gmajna! — — —
M. A.

Bilance v zlatu. Naša vlada se je v Ženevi letos zavezala, da bo pospešila uvedbo zlatih bilanc v bližnjem času. Odkar se je začel pripravljati zakonski predlog o tem predmetu, se je začelo pojavljati v javnosti in v časopisju razpravljanje o tem problemu. Obravnavajo vse tu v poštev prihajajoče stvari, zlasti pa ocenitev posameznih bilančnih

postavk. Ko je nastopila nova vlada, v kateri je finančni minister dr. Alrer, je takoj izjavila, da bo nadaljevala finančno politiko svojih prednikov in bo torej v kratkem predložen parlamentu načrt zakona o fakultativnem bilansiranju v zlatu obenem z načrtom zakona o uvedbi računanja v šilingih. Vendar še ni gotovo, če se bo moglo bilansiranje izvesti že s 1. januarjem prihodnjega leta, kakor je bilo prvotno določeno. Industrija je v splošnem, kakor je bilo opaziti že v Nemčiji, za bilansiranje v zlatu iz kreditnopolitičnih razlogov. Banke pa so proti, ker se boje, da bodo prišle na dan velike substančne izgube, kar bo seveda zmanjšalo zaupanje vanje v inozemstvu. Na splošno pa je treba ugotoviti, da bo bilansiranje v zlatu vsekakor podalo jasno sliko o našem gospodarstvu in tako pripomoglo k izboljššanju presojanja gospodarskih razmer. Sicer pa bo Avstrija prisiljena od svojih upnikov, da vsekakor izvede bilansiranje v zlatu. Velepodjetja so navedena vprašanja rešila praktično tako, da so poleg knjigovodstva v papirnati valuti uvedla (seveda za notranjo porabo) tudi knjigovodstvo v zlati valuti. Te bilance pa so bile seveda sestavljene po lastnih nazorih vodstev dotičnih podjetij.

Premog za zvezne železnice. Ves rjavi premog za zvezne železnice bodo dobavljali domači rudniki (402.000 ton). V letu 1923 so železnice porabile 1,9 milijona ton premoga in sicer 1,61 milijona ton iz inozemstva ter 274.000 ton iz domačih rudnikov. Premog so dobavljali iz češkega revirja za rjavi premog (460.000 ton), iz ostravskega revirja za rjavi 170.000 ton črnega premoga ter 97.000 ton iz drugih češkoslovaških premogovnikov, iz poljske Šlezije 498.000 ton, iz stare Poljske 166.000 ton, iz Dolnje Šlezije 27.000 ton in iz saarskega ozemlja 127.000 ton.

Hranilne vloge. Hranilne vloge so se v mesecu novembru t. l. izredno pomnožile. Pri dunajskih banbah, hranilnicah in drugih denarnih zavodih so hranilne vloge že sredi meseca novembra t. l. dosegle 2 milijona kron, to je 100krat več, nego so znašale ob pričetku sanacijske akcije. Prirastek hranilnih vlog tekom zadnjega meseca je znašal 250 milijard. Za potrebe narodnega gospodarstva je na razpolago zadosti denarja. Obrestna mera se polagoma znižuje.

Tržne cene v Velikovcu dne 17. dec. Živina: voli 10—13.000 (10—14.000), krave 8000 do 14.000 (10—15.000), ovce 7—11.000 (8000 do 12.000), svinje 18—22.000 (18—21.000) svinje zaklane 26—28.000 (27—29.000), teleta 14.000 do 16.000 K za 1 kg živé teže. Žito: pšenica 4500, rž 4300, koruza 3800 (3600), oves 3200 K za 1 kg. Cene v oklepajih so od 10. decembra.

Celovski trg. Zelenjave: zelje 3000, krompir 2—2200, repa 2000, solata 3—4000, čebula 4600, česen 16—20.000, hren 18—22.000, kisló zelje 4—5000, kisló repa 2000 K za kg. Namizna jabolka 4—5000, hruške 8—10.000 K kg. Mleko polno 4600—5000, sladka smetana 28—30.000, čajno maslo 52—68.000, skuta 16—18.000, maslo za kuho 52—58.000 K 1 kg. Jajce 2800 do 3000 K komad. Strd 1 kg 36—40.000 K.

Dunajska blagovna borza. Žito: pšenica 4700—4800, rž 4400—4450, ječmen 5—5600, ješpren 8200—10.300, kuruza 3800—3900, oves 3700—3800, ajda 3400—3600, proso 2900 do 3000, fižol 5300—5800, grah 4—5500, leča 4800 do 5200, krompir 1900—2000 K za kg. Mlevski izdelki: zdob pšenični 8200—8300, koruzni 5—5100, pšenična moka „0“ 7900—8000, moka za kuho 5850—6050, krušna moka 5850—6050, moka za krmo 3900—4200, ržena moka 6600 do 6700, otrobi 2300—2350 K za kilogram. Krma: polsladko seno 135—140.000, sladko 145.000 do 150.000, slama 75—120.000 K za metercent.

ČEBELARSKI VESTNIK

Za čebelarje. Landesverband der Bienenzüchter, Celovec, Ackerbauschule, potrebuje za okr. glavarstvo Velikovec 2 in za Rožno dolino 1 potovalnega učitelja, ki so zmožni slov. in nemškega jezika. Dotični bi morali obiskati vigredi čebelarski kurs na Dunaju, ki traja poprečno 14 dni in tam položiti izpit. Landesverband stavi na razpolago potrebne knjige, preskrbi stanovanje in podeli enkratno podoprov v znesku 500.000 K. Vožnja polovična na tozadevno prošnjo. Za protiusluge razpolaga Lan-

desverband s potovalnim učiteljem in ga pošilja na predavanje, za kar se mu izplačajo potovalni stroški in določeni honorar. Ker so naše slovenske podružnice v zvezi z omenjenim združenjem, je želeli, da zasedejo ta mesta ne samo slovensčine zmožni ljudje, ampak zavedni Slovenci. Okrajni načelniki naj predlagajo svoje kandidate, a i posameznik lahko vložijo prošnjo na Landesverband der Bienezüchter, Klagenfurt, Ackerbauschule.

Bilčovs. (Čebelarji.) Oglasili smo se že parkrat v „Kor. Slovencu“ tudi bilčovski čebelarji. Gotovo ste čebelarji širom slov. Kor. radovedni, kako smo z našimi čebelicami gospodarili in kako smo z njimi zadovoljni. Res je, da za čebelarje letos ni bilo ravno predobro leto, vendar radi tega mi z našimi čebelicami nismo nezadovoljni, ni se nam ljubezen do njih ohladila, kajti ni čebelica vzrok slabi medeni letini; saj so vendar to marljive in delavne živalice, kakor hitro je prisijalo toplo solnce, takoj so pohitile na delo in zbirale sladki sok po rožicah, da bi imele živež zase in tudi, da bi dobil še čebelar sladkega medu. Letos pa je prišel čebelar na vrsto, da svojim ljubljankam vrača dobro za dobro, da jim pomaga preživeti dolgo, mrzlo zimo. — Bliža se konec leta, naj tukaj kratko omenimo, kako se je pri nas vrtelo kolo sreče našim čebelarjem. Prezimize so čebele prav dobro, takoj v vigradi so imele še precej medu. Tudi zalego so zgodaj zastavile. Ljudstvo se je množilo in ponekod so bili panji takoj zasedeni. A prišli so mrzli in deževni dnevi, da je prav mnogo čebelic spomladi poginilo zunaj panjev. To je bil vzrok, da so bili roji zelo redki, le redkokateri se je mogel pri nas hvaliti s številnimi roji. Čebelna paša na travnikih je bila v začetku prav dobra, a le kratko je bilo to veselje. Nastopili so deževni dnevi in celo leto potem ni več bilo za čebele dobrega branja. Mladiči se niso mogli razvijati, hiral so celo leto, treba jih je bilo ob času najboljšega branja krmiti. Mnogi niso bili niti za prezimljenje. Tudi ajda, ki je drugikrat pri nas najboljša za čebelno pašo, je letos prav malo dala. Malo je bilo lepih dni, dež je nas vedno dražil in tako je še zadnji up čebelarjev, da bo ajdova paša boljša, splaval po Dravi. Vendar kljub temu obupali nismo. Poskrbeli smo si sladkorja in z njim smo nakrmili naše čebelice in že smo mislili, da bodo spale, ker mraz je precej pritisnil, a glej, koncem novembra smo imeli prav lepe tople dni. Gorko solnce je privabilo tudi čebelice iz panjev, prav veselo jih je bilo gledati, in neverjetno skoro za ta pozni čas, nosile so prav pridno obnožnino. A nebo se je le kmalu zopet zagrnilo z oblaki, čebele so lepo mirne v panjih in tako čakajo na boljše leto 1925, a tudi čebelar čaka in marsikateri, ko gre pogledat k svojim ljubljankam, pošlje izpred čebelnjaka vzdih proti nebu k sv. Ambrožu, naj varuje čebelice. Bog pa naj da nam vsem, a ne na zadnje, tudi slov. čebelarjem na Koroškem prav veselo in blagoslovljeno novo leto 1925. To želimo vsem našim tovarišem čebelarjem.

ŽENSKI VESTNIK

Kongres ženske male antante.

V državah male antante postaja žensko gibanje vedno očitnejše. Gre se jim predvsem za žensko volilno pravico in dosego drugih pravic, ki vodijo k popolni enakopravnosti z moškimi. Popolne enakopravnosti, ki jo uživajo ženske v Avstriji, še nimajo ženske male antante. Da dajo voditeljice tega gibanja svojim stremljenjem več izraza, so se združile v žensko malo antanto, kateri pripadata tudi Poljska in Grška. Ženska mala antanta priredi vsako leto kongres, na katerem se rešujejo razna vprašanja. Letošnji kongres se je vršil v Beogradu.

Najzanimivejšo razpravo na letošnjem kongresu je tvorilo vprašanje zaščite nezakonskih otrok. Zastopnice posameznih držav so podale obširna poročila o položaju nezakonskih otrok v dotičnih državah. Na podlagi poročil je kongres sklenil, zahtevati v vseh državah male antante zakonito ugotovitev očetovstva, kakor tudi načelo popolne enakopravnosti nezakon-

skih otrok z zakonskimi. Poleg tega se je vložil predlog, da naj se določi postopni davek za očeta nezakonskega otroka, ki se mora nalagati v posebno blagajno, iz katere naj se izplačuje potem renta za vzdrževanje nezakonskega otroka po premoženjskih razmerah nezakonskega očeta. Ta predlog je prodril spremenjen v toliko, da se izplačuje enaka renta za vsakega otroka.

Sprejeta resolucija zahteva popolno enakopravnost žensk z moškimi in spremembo zakonodaje glede nezakonskih otrok.

Za prihodnje leto so si določile sledeči program: Predvsem se ima proučiti zakonsko pravo, vprašanje manjšin v državah male antante, vprašanje nezaposlenosti žensk, posebno uradnic in delavk. Končno je bilo sklenjeno, da se otvori obsežna anketa o vplivu dela na žensko mladino, zaposleno v industriji, obrti in drugih gospodarskih podjetjih.

Zanimivo je vprašanje izmenjave proizvodov. Stojec na stališču, da je ekonomija temelj vseh političnih gibanj, bodo vse ženske, organizirane v ženski mali antanti, delovale za čim živahnejšo izmenjavo produktov. Mesto, da bi se obračale za posamezne potrebne predmete na druge države, bodo kupovale in tudi prodajale vse v domači državi. V tem smislu je bila izvršena tudi razdelitev v odseke. Za novo predsednico je bila izvoljena gospa Leposava Petkovič.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Indeks je stopil za 1%. — Število brezposelnih je vsled prestanka zidarskih del v novembru neverjetno stopilo. Povišalo se je za 27.704 na 115.684 oseb. — Jugoslovanska vlada je razpustila komunistično stranko. — Švicarska zvezna skupščina je izvolila Musija za novega predsednika države. — Španci so se v Maroku umaknili v nove postojanke, ki leže povečini ob obali. — 16. t. m. zvečer je ustrelil upokojen poštar in hišni posestnik v Celovcu vsled nesporazumjenj v družini svojo ženo, njeno sestro in sebe. Stara dva sta mrtva, sestra pa smrtnonevarno ranjena. — Dne 6. dec. je bilo podpiranih na Koroškem 2590 brezposelnih, proti 860 na 1. novembra. — Požar je uničil v Newyorku več hiš, pri čemer je bilo 7 oseb usmrčenih in več ranjenih. Škode je za 1 milijon dolarjev. — V Luki Tirane v Italiji je padel na tla aeroplan. Pilot in en potnik sta mrtva. — Schulverein in Südmark sta se združila v enotno društvo „Deutscher Schulverein Südmark“. — Dne 14. dec. je bila v štirih rimskih cerkvah proglašena papeževa bula o svetem letu. Popoldan so odprli sveta vrata in vzeli izza njih škrinjo z dokumenti o zadnjem svetem letu, ki je bilo leta 1900. — Na Dunaju so 17. t. m. premaknili na drugo mesto železni most čez Donavo. — 13. t. m. je bilo na Koroškem podpiranih 2923 brezposelnih. — Po podatkih finančnega ministrstva bo znašal v mesecu decembru deficit državnih financ 51,9 milijard kron. — V Judendorfu na Štajerskem je upok. ritmojster v svoji vili ustrelil svojo ženo, desetletnega sina in sedemletno hčerko, nato se pa sam zastrupil.

Huda megla v Londonu. London je že več dni v gosti megli. Zadnjih 50 let ne pomnijo tako goste megle. Razlika med dnevom in nočjo je izginila in promet se vrši z največjimi težavami. Električne svetilke gorijo neprestano. Reflektorji jačijo cestno razsvetljava. Računa se, da zviša dnevna razsvetljava stroške za 100.000 funtov šterlingov. Plovni promet na Temzi počiva. Zgodilo se je mnogo nesreč, dve celo smrtni. Trčila sta dva avtobusa, pri čemer je bilo ranjenih 16 oseb. Zračni promet s celino je ustavljen. Borza je zaprta. Javna varnost je vsled goste megle zelo zmanjšana. Število vlomov in žepnih tatvin se je zelo povečalo. V starem delu londonskega mesta je bilo vlomljeno v juvelirsko izložbo in ukradene zlatnine za dva tisoč funtov šterlingov. Policija je dobila na tisoče prijav o žepnih tatvinah.

Koliko se v Avstriji popije. Vsekakor ne malo. Mesečno se zlije v grlo preko pol bilijona kron. Za alkoholne pijače se izda na uro 700

milijonov. Na vsako minuto pride tedaj 12 milijonov. Poprečno pride na vsakega Avstrijca — z otroci vred — 948.154 K na leto ali skoro cel milijon. Koliko bi se dalo s tem denarjem napraviti, ako bi se porabil za ljudstvu koristne svrhe.

Nova bolezen. Poročajo o novi epidemiji, ki se razvija na Japonskem in katera je zgrabila že šest tisoč ljudi. 60 % jih je umrlo. Japonski zdravniki pravijo, da oboje za to boleznijo največ moški in sicer stari nad 50 let. Toplota se diviga na 40 do 41 stopinj po dveh dneh nastopi nezavest, kateri sledi delirij, v 5—10 dneh je bolnik mrtev. Iščejo vzrokov, pa jih ne najdejo in bakteriološke preiskave so ostale brez uspeha. Ta nova bolezen pa ni v nikaki zvezi s sličnimi boleznimi, ki so se pojavile v Angliji, v Italiji, Švediji, Severni Ameriki in Afriki.

Nov rotacijski stroj. Würzburška strojarna je postavila nov tiskalni stroj, ki natiska na uro 200.000 izvodov časnika na osmih straneh ali 50.000 izvodov na 32 straneh. Stroj porabi na mo 126 km papirja. Dolg je 21 m, ima dvoje nadstropij in tehta 160.000 kg.

Za tiskovni sklad so darovali:

Mesto venca na grob pd. Zablachana v Apačah Zimpaser Jernej, Drabunaže, 4000; nabrano na Tramupševi ženitvi v Dobu rpi Pliberku 171.000; Šmarjeta: Vah Janez 10.000, Kelih Gašpar 5000; Traun Jurij, Čilberg, ker so ga njegovi nasprotniki 24. oktobra 1920 ob polnoči spoznali za prelivanje svoje krvi sposobnega, 8000; Pokrče: Ledervaš Kati 10.000, Ledervaš Blaž 10.000; Sturm Andrej, Št. Tomaž, 50.000; Mohar Peter, Dobrla vas, 20.000; Kati in Franc Rainer, Loče, 20.000; Kandolf Martin, Dole, 10.000 K. Darovalcem najlepša hvala.

Prodajam ali zamenjam

hišo

148

v Dravogradu šte. 63, Jugoslavija. Obračati se je na naslov: Eg. Lappan, Železna Kapla-Eisenkappel

Tovarniška zaloga usnja

Julijus Blass

Celovec, Novi trg šte. 4

142

ima v zalogi vse kožne izdelke ter kupuje in prevzema v delo sirove kože.

Vabilo

Izobraževalno društvo v Št. Jakobu ponovi dne 31. decembra ob 6 uri zvečer burko

Nebesa na zemlji

Otrokom vstop prepovedan.

Na Silvestrov večer po igri v gostilnici Zvitar prosta zabava.

K obilni udeležbi vabi odbor. 150